

Sygn. akt VIII Gz 388/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Piotr Sałamaj

Sędziowie: SO Agnieszka Woźniak

SR del. Rafał Lila (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2017 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku M. S. (1) o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 1 września 2016 r. w sprawie XII GU 51/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Piotr Sałamaj SSR del. Rafał Lila

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 1 września 2016 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt XII GU 51/16, Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie oddalił wniosek M. S. (1) z dnia 25 lutego 2016 r. o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej.

Orzeczenie zapadło wskutek rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika M. S. (2), występującego jako osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej. Wnioskodawca argumentując wskazał, że jest niewypłacalny, ponieważ nie reguluje wymagalnych zobowiązań wobec wierzycieli z tytułu zaległych alimentów. Posiada zobowiązania zarówno wobec likwidatora Funduszu Alimentacyjnego, jak i komornika sądowego. Dłużnik wyjaśnił, że pobiera rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, która jest przedmiotem zajęcia komorniczego. Stan jego zdrowia nie pozwala mu na podjęcie stałej pracy i zmuszony jest korzystać z pomocy finansowej opieki społecznej.

Sąd Rejonowy ustalił, że problemy finansowe dłużnika rozpoczęły się w 1995 r., kiedy przeszedł na rentę, co było spowodowane uszkodzeniem nogi w wyniku wypadku (na nogę dłużnika spadł bloczek). M. S. (1) od urodzenia posiada krótszą i zdeformowaną nogę, a ww. wypadek spowodował pogorszenie jego stanu zdrowia.

W tym samym czasie rozpoczęły się problemy małżeńskie dłużnika.

Wyrokiem zaocznym z dnia 12 sierpnia 1997 r. Sąd Rejonowy w Gryfinie zasądził od niego na rzecz D. S. kwotę 600 zł miesięcznie tytułem środków na utrzymanie rodziny.

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2001 r. Sąd Rejonowy w Gryfinie obniżył rentę alimentacyjną do kwoty 480 zł miesięcznie.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2002 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie rozwiązał małżeństwo dłużnika z D. S., z domu P., przez rozwód.

W 2004 r. dłużnik został skazany za znęcanie nad rodziną na karę jednego roku pozbawienia wolności. Kiedy dłużnik został osadzony w zakładzie karnym posiadał już zadłużenie alimentacyjne.

Po odbyciu kary dłużnik wprowadził się do matki, gdyż żona wymieniła zamki w mieszkaniu. Po pewnym czasie M. S. (1) został administracyjnie wymeldowany z mieszkania, w którym zamieszkiwał przed osadzeniem w zakładzie karnym.

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2005 r. Sąd Rejonowy w Gryfinie określił wysokość świadczeń alimentacyjnych dłużnika wobec K. S. na kwotę 120 zł miesięcznie, a na rzecz M. S. (3) i P. S. na kwotę po 200 zł miesięcznie.

Wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2009 r. Sąd Rejonowy w Gryfinie ustalił ustanie obowiązku alimentacyjnego dłużnika wobec K. S. z dniem 29 marca 2006 r., wobec M. S. (3) z dniem 30 czerwca 2008 r., a wobec P. S. z dniem 30 czerwca 2008 r.

Dłużnik otrzymuje świadczenie rentowe w kwocie 703,04 zł miesięcznie, z którego dokonywane jest potrącenie komornicze w kwocie ok. 300 zł. Okresowo dłużnik korzysta z pomocy finansowej ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania. W skład majątku dłużnika wchodzi samochód F. (...) z 1998 r. o wartości 1.600 zł oraz środki pieniężne w kwocie ok. 1.000 zł.

Dłużnik posiada zadłużenie w stosunku do następujących podmiotów:

- D. P. na kwotę 14.848,38 zł plus odsetki w kwocie 19.434,25 zł,
- K. S. na kwotę 14.848,38 zł plus odsetki w kwocie 19.434,25 zł,
- M. S. (3) na kwotę 14.848,38 zł plus odsetki w kwocie 19.434,25 zł,
- P. S. na kwotę 14.848,38 zł plus odsetki w kwocie 19.434,25 zł,
- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W.- Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego na kwotę 11.403,64 zł,
- Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie M. K. na kwotę 22.412,56 zł.

Sąd Rejonowy prezentując motywy rozstrzygnięcia wyjaśnił, że w myśl art. 491¹ prawa upadłościowego przepisy niniejszego tytułu stosuje się wobec osób fizycznych, których upadłości nie można ogłosić zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym tytule stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku upadłego, z tym że nie stosuje się przepisów art. 13, art. 21, 22a, art. 25, 32 ust. 5, art. 36, art. 38, art. 38a, art. 40, art. 74, art. 163, art. 164, art. 307 ust. 1 i art. 361 (art. Art. 491². 1 prawa upadłościowego).

Zgodnie z treścią art. 10 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny. Z tej regulacji Sąd wywiódł, że podstawą ogłoszenia upadłości dłużnika jest jego niewypłacalność i przytoczył jej definicję z art. 11 ustawy, który nie został wyłączony na mocy art. 491¹ prawa upadłościowego i naprawcze ze stosowania wobec osób fizycznych. Dłużnika uważa się za niewypłacalnego, jeżeli utracił on zdolność do wykonywania swoich zobowiązań pieniężnych. Sąd wskazał, że zachodzi domniemanie niewypłacalności, jeżeli opóźnienie w wykonywaniu zobowiązań przez dłużnika przekracza trzy miesiące, choć w wypadku konsumentów postępowanie prowadzi się także wówczas, gdy dłużnik ma jednego wierzyciela (art. 491² ust.2 ustawy).

Sąd rozważając, czy zaktualizowały się przesłanki do ogłoszenia upadłości dłużnika wskazał, że jego sytuacja finansowa pozwala na uznanie, iż jest on niewypłacalny. Nie reguluje on swoich wymagalnych zobowiązań względem co najmniej kilku wierzycieli, a okres opóźnienia nie tylko przekracza trzy miesiące, ale trwa od wielu lat.

Sąd uznał, że niewypłacalność dłużnika istniała już pod rządami prawa upadłościowego i naprawczego, co wynika z zastosowanie przepisu art. 10 przywołanej wyżej ustawy, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 r., który stwierdzał, że upadłości ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny. Przywołując treść art. 11 ust. 1 ustawy, w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2015 r., Sąd wyjaśnił, że dłużnika uważa się za niewypłacalnego, jeżeli nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych.

Sąd wyjaśnił, że przepisy prawa upadłościowego dotyczące upadłości konsumenckiej zawierają również przesłanki oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej mimo istnienia stanu niewypłacalności dłużnika. W tym zakresie przywołał przepis art. 491⁴ ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego, z którego wynika, że sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.

Kolejne negatywne przesłanki ogłoszenia upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej ustawodawca zawarł w art. 491⁴ ust. 2-4 prawa upadłościowego i naprawczego. Wynika z nich, że sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku:

- 1) w stosunku do dłużnika prowadzono postępowanie upadłościowe według przepisów tytułu niniejszego, jeżeli postępowanie to zostało umorzone z innych przyczyn niż na wniosek dłużnika,
  - 2) ustalony dla dłużnika plan spłaty wierzycieli uchylono na podstawie przepisu art. 491²⁰,
  - 3) dłużnik, mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy nie zgłosił w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości,
  - 4) czynność prawna dłużnika została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli,
- chyba, że przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.

Sąd ocenił, że działania dłużnika, wbrew jego twierdzeniom, jako noszące znamiona rażącego niedbalstwa w prowadzeniu swoich spraw. Dłużnik bowiem posiada zadłużenie alimentacyjne od wielu lat. Dłużnik w sposób istotny zwiększył swoje zadłużenie alimentacyjne wskutek odbywania kary pozbawienia wolności w związku ze skazaniem za przestępstwo znęcania się nad członkami swojej rodziny. Zdaniem Sądu stan zdrowia dłużnika i niskie dochody stanowiły okoliczności podlegające uwzględnieniu przy orzekaniu o wysokości świadczeń alimentacyjnych. W tym też kontekście dostrzegł, że w 2001 r. obniżono świadczenia alimentacyjne dłużnika, a w 2009 r. stwierdzono ustanie obowiązku alimentacyjnego.

Sąd wskazał, że zgodnie z treścią art. 491²¹ ust. 2 prawa upadłościowego zobowiązania alimentacyjne dłużnika nie podlegają umorzeniu w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.

Odnośnie kosztów postępowania egzekucyjnego podniósł, że dłużnik może złożyć wniosek o ich umorzenie.

Sąd uznał również, że przeprowadzenie postępowania nie jest uzasadnione względami słuszności lub humanitarnymi, choć zastrzegł, że jego zdaniem przesłanka z art. 494⁴ ust. 1 pr. upadłościowego ma charakter bezwzględny. W tym zakresie kontynuował jednak wywód wyjaśniając, że stan zdrowia dłużnika odpowiada jego wiekowi, a zatem żadne szczególne względy nie przemawiają za tym, aby na skutek przeprowadzenia postępowania upadłościowego uzyskał chociażby częściowe umorzenie zobowiązań swoich wierzycieli.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Wstępnie należy stwierdzić, że Sąd I instancji w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe i na jego podstawie poczynił adekwatne do treści materiału procesowego ustalenia faktyczne. Ustalenia te Sąd odwoławczy przyjmuje za własne nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego prezentowania.

Również ocena prawna dokonana przez Sąd pierwszej instancji nie budzi zastrzeżeń i jest podzielana przez Sąd Okręgowy.

Formułując zarzuty zażalenia skarżący w istocie podważał ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy wskazując, że nie są one prawidłowe. Podnosił, że stan jego zdrowia nie jest adekwatny do wieku, gdyż jego niepełnosprawność istnieje od dzieciństwa, a wypadek jakiego doznał jedynie spotęgował dysfunkcje związane z chodzeniem. Wywodził również, że starał się spłacać zobowiązania alimentacyjne przez kilkanaście lat, stosownie do posiadanych możliwości. W pozostałym zakresie skarżący koncentrował się na wysokości spoczywających na nim zobowiązań i braku perspektyw ich uregulowania, a także na dolegliwościach jakie wynikają z prowadzonej wobec niego egzekucji komorniczej.

W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty zawarte w zażaleniu i argumentacja przytoczona na ich uzasadnienie nie podważają w żaden sposób dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych oraz wyprowadzonej na ich podstawie oceny, że wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie. Z przepisu art. 491⁴ ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233) wynika, że sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. Z brzmienia powyższego przepisu wynika norma prawna, nakazująca sądowi orzekającemu w przedmiocie ogłoszenia upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej w sytuacji, gdy dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa - oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej.

Analiza pisemnych motywów zaskarżonego postanowienia, dokonana w oparciu o treść zebranego materiału dowodowego, pozwala przyjąć, że Sąd Rejonowy właściwie rozważył wynikające stąd okoliczności faktyczne i wyprowadził trafne konsekwencje materialnoprawne. Ustalając prawidłowo stan faktyczny, zarówno w zakresie istnienia podstaw do ogłoszenia upadłości, jak i przesłanki negatywnej jej ogłoszenia, wynikającej z powołanego przepisu art. 491⁴ ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze.

W szczególności wymaga wskazania, że Sąd Rejonowy trafnie wskazał, jako przeszkodę dla uwzględnienia wniosku, okoliczność polegającą na umyślnym doprowadzeniu przez dłużnika do istotnego wzrostu jego zadłużenia. Jak wynika bowiem z zeznań samego dłużnika odbywał on karę pozbawienia wolności w związku ze skazaniem za przestępstwo znęcania się nad rodziną. W tym kontekście nie można pominąć, że spoczywające na wnioskodawcy zobowiązania wynikają z obowiązku alimentacyjnego wobec członków rodziny. Obowiązek lożenia na utrzymanie rodziny został orzeczony wyrokiem z dnia 12 sierpnia 1997 r., a w momencie osadzenia w zakładzie karnym dłużnik posiadał już zadłużenie alimentacyjne. Wyjaśnić należy, że przestępstwo znęcania się należy do czynów zabronionych popełnionych umyślnie. Inkryminowany czyn stanowi działanie albo zaniechanie polegające na umyślnym zadawaniu bólu fizycznego lub dotkliwych cierpień moralnych, powtarzającym się albo jednorazowym, lecz intensywnym i rozciągniętym w czasie. O świadomości dłużnika, co do charakteru podejmowanych przez niego wobec członków rodziny czynności świadczą jego zeznania (k. 39), że został pouczonej przez interweniującą Policję, że ma tak nie postępować.

Powyższe oznacza, że dłużnik w sposób zamierzony podejmował działania zabronione prawem i obarczone sankcją pozbawienia wolności. Wobec skazania go za przestępstwo umyślne i zarządzenia odbycia kary pozbawienia wolności uznać należy, że świadomie spowodował sytuację, w której nie był w stanie regulować spoczywających na nim

zobowiązań z tytułu utrzymania małoletnich dzieci. Skoro bowiem dłużnik popełnił przestępstwo umyślne i odbywał karę pozbawienia wolności, to zasadnie Sąd Rejonowy przyjął, że tracąc możliwość podejmowania pracy, choćby dorywczej, umyślnie istotnie zwiększył stopień swojej niewypłacalności. W tym zakresie należało mieć na uwadze wyjaśnienia samego dłużnika (k. 39), że chciał pójść do więzienia i odpocząć. Orzeczone wobec dłużnika kara jednego roku pozbawienia wolności uniemożliwiła lub przynajmniej ograniczyła mu podjęcie pracy, a tym samym zadłużenie z tytułu świadczeń alimentacyjnych wzrosło. Dłużnik nie twierdził, a naprowadzony w sprawie materiał dowodowy tego nie uzasadnia, że w okresie pobytu w zakładzie karnym zobowiązania alimentacyjne dłużnik pokrywał w pełnym zakresie, że system realizacji kary umożliwiał mu podjęcie pracy i z tej sposobności korzystał. Skarżący nie przedstawił żadnego dowodu na to, aby w okresie izolacji więziennej jego sytuacja finansowa poprawiła się, a zobowiązania alimentacyjne pozostały na poziomie przynajmniej sprzed zarządzenia odbycia kary. Tym samym przyjąć należało, że okres pobawienia dłużnika wolności miał wpływ na istotne zwiększenie się stopnia jego niewypłacalności.

Podkreślić należy trafne przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że w przeciwieństwie do przesłanek negatywnych z art. 491⁴ ust. 2-4 prawa upadłościowego i naprawczego, w przypadku przesłanki z art. 491⁴ ust. 1 sąd nie może odstąpić od zrealizowania odczytanej z tego przepisu normy z uwagi na względy słuszności, czy względy humanitarne. W przypadku bowiem art. 491⁴ ust. 2-4 możliwość taka wprost przewidziana jest w treści tych jednostek redakcyjnych i w związku z tym odpowiednio modyfikuje treść odczytywanych z nich norm prawnych. Natomiast art. 491⁴ ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego takiego modyfikatora nie zawiera.

Wobec powyższej okoliczności bez istotnego znaczenia pozostają dalsze argumenty przywoływane przez skarżącego, albowiem nie prowadzą one do odmiennej oceny prawnej jego wniosku. Powyższej oceny nie zmieniają ani zły stan zdrowia dłużnika, jego niskie dochody i nikłe perspektywy pokrycia spoczywających na nim zobowiązań.

Jedynie dla dopełnienia obrazu sprawy należy przytoczyć za Sądem I instancji przepis art. 491²¹ § 2 prawa upadłościowego, że nie podlegają umorzeniu w postępowaniu upadłościowym zobowiązania o charakterze alimentacyjnym. Istotą zaś wniosku dłużnika było umorzenie zobowiązań o takim właśnie charakterze.

W związku z powyższym, wobec niezasadności zażalenia skarżącego, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z art. 35 prawa upadłościowego i naprawczego, orzekł jak w sentencji.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Piotr Sałamaj SSR del. Rafał Lila